

Παραδοσιακός γάμος στα Ημαθιώτικα Πιέρια

Γράφει ο
Γιάννης Τσιαμήτρος
εκπ/κός- χοροδιδάσκαλος

Ο παραδοσιακός γάμος στα Πιέρια που ανήκουν στο Νομό Ημαθίας δεν διαφέρει πολύ από χωριό σε χωριό. Τα έθιμα του αρραβώνα και του γάμου είναι σχεδόν τα ίδια με διάφορες παραλλαγές από χωριό σε χωριό.

Όσον αφορά στα τραγούδια του γάμου περισσότερες παραλλαγές συναντάμε όχι τόσο στα θέματα των τραγουδιών όσο στην μελωδία τους. Δηλαδή, έτσι απλά το ίδιο τραγούδι μερικές φορές αλλιώς το τραγουδάνε στα Ριζώματα και αλλιώς στο Δάσκιο. Αυτό βέβαια δεν συμβαίνει μόνο στα τραγούδια του γάμου αλλά και στα τραγούδια όλων των περιστάσεων, είτε αυτά είναι τελετουργικά είτε κοσμικά. Για μια ακόμη φορά επαληθεύεται η παροιμία: «Κάθε τόπος και ζακόνι (συνήθεια) κάθε μαχαλάς και τάξη». Ένα πολύ χαρακτηριστικό στοιχείο είναι ότι η νύφη την ημέρα του γάμου ντύνεται σε «ξένο» σπίτι και ότι όλο το βράδυ, που έχει πάει στο σπίτι του γαμπρού παραμένει στημένη όρθια στον τοίχο και προσκυνάει όπου ήταν κρεμασμένο και το ψηφωτό (ειδικό σκέπασμα για το νυφικό κρεβάτι).

Δεν είναι δυνατόν να αναλύσουμε την τελετουργία του γάμου για κάθε χωριό ξεχωριστά για ευνόητους λόγους. Έτσι θα περιοριστούμε μόνο στα χωριά Δάσκιο και Ριζώματα

Προξενιό-αρραβώνας στο Δάσκιο.

Την πρωτοβουλία, συνήθως, είχαν οι συγγενείς του γαμπρού οι οποίοι έκαναν μια επιτροπή και πήγαιναν στο σπίτι της κοπέλας. Οι νέοι συνήθως παντρεύονταν πολύ μικροί (κορίτσια μετά τα 13, αγόρια μετά τα 17). Ξεκινούσαν την συζήτηση με ένα ειδικό λεξιλόγιο (μιλώντας αλληγορικά). «Μάθαμε πως, κυρ Θύμιο, έχεις μια κασίκα για πούλημα» έλεγαν οι γονείς του αγοριού. Αν δεν είχαν σκοπό να την δώσουν οι γονείς του κοριτσιού έλεγαν «Καλό το τραί σας, καλοί και οι νοικοκυραίοι, αλλά εμείς δεν την έχουμε για πούλημα». Εάν συμφωνούσαν, τότε κανόνιζαν μια

άλλη μέρα για τα επίσημα. Στο διάστημα, μέχρι τον αρραβώνα, ετοιμάζαν τα δώρα και τις βέρες. Στον αρραβώνα ήταν μόνο οι στενοί συγγενείς των συμπεθερών. Στη αρχή είχαμε τα κεράσματα και πρώτο τραγούδι ήταν το «φίλοι μου, καλώς ορίσατε». Μετά έρχεται η μεγάλη στιγμή του αρραβώνα, όπου ο κουμπάρος ή ο πατέρας του γαμπρού περνάει τις βέρες στα δάχτυλα των αρραβωνιασμένων και ακολουθούν οι απαραίτητες ευχές. Εν συνεχεία στο φαγοπότι έλεγαν πάρα πολλά τραγούδια (Τα πράσινα λιβάδια, Μωρή κοντοπλεγμένη κλπ). Αρχίζει ο χορός, η νύφη κερνάει τον πεθερό, την πεθερά και τους υπόλοιπους τραγουδώντας. Αφού ανάψει το γλέντι, έρχεται η νύφη επίσημα και χαρίζει στον γαμπρό τα δώρα της (συνήθως ένα κομπολόι κεντητό, ένα πολύχρωμο μαντήλι με πουλιές, μια στολισμένη καρφίτσα με χρωματιστές χάντρες). Ο γαμπρός χορεύει με αυτά επιδεικνύοντας τα στη θέση του σώματος που πρέπει να μπουν. Μπορεί και τα δώρα να ήτανε και σκουφούνια με κεντητά στολίδια. Προς το τέλος των αρραβώνων παίζουν κάποια παιχνίδια, όπως το παρακάτω: Η νύφη προσπαθεί να ανάψει στον γαμπρό ένα τσιγάρο, αυτός συνέχεια το σβήνει, στο τέλος η νύφη τα καταφέρνει να του το ανάψει, αυτός με τις πρώτες ρουφηξίες πέφτει στο πάτωμα λιπόθυμος, αυτή σκύβει επάνω του τον κάνει κάποια γιατροσόφια αυτός σηκώνεται ως εκ θαύματος, για να δείξει μάλλον πως ο καλύτερος γιατρός του είναι η αρραβωνιαστικιά του. Ακόμα και στο τέλος του αρραβώνα κάνουν διάφορα παιχνίδια. Δεν το έχουν σε καλό ο γαμπρός να φύγει από το σπίτι άβαφος. Τον βάφουν αυτόν και τη νύφη με καπνιά. Επίσης οι συγγενείς του γαμπρού κλέβουν κάτι από το σπίτι της νύφης (κουτάλι, πιρούνι κλπ). Το έχουν σαν καλό σημάδι αν δεν τους αντιληφτεί κανείς. Μέχρι να γίνει ο γάμος, δεν επιτρέπονταν να δει ο γαμπρός την νύφη. Τα ήθη ήταν πολύ αυστηρά τότε. Πολλές φορές ο γαμπρός κατέφευγε στην κλεψιά με την άτυπη συμφωνία των γονιών του κοριτσιού. Το ζευγάρι κρύβονταν μερικές μέρες, έφευγε ο θυμός από τους γονείς και τους δέχονταν μετά σπίτι σαν παντρεμένους. Πολλοί γάμοι είχαν γίνει κατά αυτόν τον τρόπο, γιατί ο αρραβώνας κρατούσε 2-3 χρόνια και όπως είναι φυσικό ήταν δυσβάσταχτο να είναι χωριστά οι δύο μελλονύμφοι.

(πηγή: Απόσπασμα από το υπό έκδοση βιβλίο του Ι. Τσιαμήτρου με τίτλο 'Ημαθιώτικα Πιέρια')

Πρόσκληση σε απονευματινό